

DOLENSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtletnik - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROCNINA 600 din, polletna 300 din, četrtletna 150 din; plačljiva je vnaprej - Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 608-70/3-24

Štev. 30 (540) Leto XI
NOVO MESTO, 28. JULIJA 1960

UREJUJE uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNISTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

Dobra setev - bogata žetev

Letošnje jesen: 5.000 hektarov italijanke v pogodbenem sodelovanju - Občine morajo v pripravah na setev krepko pomagati - Kmetijskih strojev bo za kooperante dovolj, le pravilno jih bo treba izbrati

Na poljih Spod. Posavja, Dolenjske in Bele krajine je pred štirinajstimi dnevi še dozorevala italijanka. Bogato klasje je kmalu nato padlo pod zamahi žanjic, marsikje pa so ga želi kombajni. Le dobra dva meseca še in spet bo sprefela zemlja novo zrnje. Od tega, kakšno bo to zrnje in kako bomo zemljo pripravili in obdelali, je odvisna prihodnja žetev. Prav je torej, da se že zdaj ozremo po nalogah in pravočasno pripravimo vse, kar je potrebno za jesensko setev.

Kmetovalcev letos ne bo treba pripravljati na setev, saj so se že sami odločili zanjo. Ni pa dovolj, le sejanj jo! Vse prerači si še vedno izposojamo seme od sode, ob žetvi pa smo razočarani. Le izbrano, strokovno pregledano in razkuženo seme bo dalo bogato žetev! In ob pravem času mora v primeru pripravljeno zemljo. Le nikar hteči! Lani je mnogo pšenice v Beli krajini prizadela pezeba prav zato, ker so je prezgodaj sejali. Tudi pri gnojenju z umetnimi gnojili je treba upoštevati navodila. Če gnojimo preveč, italijanka rade polže (bridka izkušnja mnogih iz letošnjega leta). Tudi če bomo umetno gnojilo trosili povsod, samo po pšenici ne bomo škodili le sebi! Posejmo dobro seme, upoštevajmo vsa navodila, pa bomo prihodnje leto veselih obrazov želi bogato klasje!

Samo 4 sorte pšenice!

V okraju pridelamo 80 ton semenske pšenice. To je dovolj le za 400 ha. Za preostalih 4600 ha moramo seme kupiti. Dovolj lepega in zdravega semena je na razpolago v murskoboškem in mariborskem okraju, zadruga pa so naročile dozaj le 20 ton semenske pšenice, kar je mnogo premalo. Pohitimo, da ne bo prepozno!

Letos bomo sejali samo 4 vrste italijanke: s sorto »san pastore« bomo posejali dobro polovico površin, s sorto »leonardo« 2300 ha, nekaj pa s »tasilo« (nadomestila bo »bavarsko kraljico« in U-1) in s sorto »san marino«. Avgust in prvo polovico septembra uporabimo za čiščenje semena in ugotavljanje kaljivosti, saj so se nam napake v semenski službi vsa leta doslej močno maščevale.

Stroji - samo za kooperante

Stroji, kar jih imamo, komaj zadoščajo za obdelavo pogodbenih površin, zato bo letos režim strožji. Kmetovalci naj

njo smer za razvoj sta odredeni. Občine so kmetijstvu kot pomembni gospodarski panogi posvečale doslej premalo skrbi. Vsi občinski ljudski odbori so v družbenih planih za leto 1960 predvideli tudi jesenske posevke in določili površine zanje. Občina je torej za izpolnjevanje plana v kmetijstvu sodegovorna. Prav tako, kot spremlja izpolnjevanje plana v industriji, ga mora spremljati tudi v kmetijstvu in tudi pomagati. Zadruga imajo vsako leto mnogo težav zaradi nabave semen in umetnih gnojil. Plan določa posevek, zanj so potrebna semena in umetna gnojila, oboje pa mora zadruga zagotoviti. Pri tem pa nikdar ne ve, koliko bodo kmetovalci kupili. Pogosto so primeri, da zadrugam ostanejo znatne zaloge semen in gnojil, oboje je hitro pokvarljivo blago, hkrati pa bremen njihova že tako majhna obratna sredstva. Če bi občina pravočasno izdala odlok o agrominimumu, ki bi določal uporabo umetnih gnojil in vrsto semen za posevek (zvezni zakon, ki to omogoča, bo kmalu »star« že dve leti!), bi bile zadruge naštetih težav rešene. Izmed 9 občin v okraju so na tem področju naredili nekaj le v Brezicah, v Metliki se pripravljajo, v ostalih občinah pa čakajo... Skrajni čas je,

da občine neodgovoren odnos do kmetijstva izpremenijo, saj je tudi kmetijstvo pomembna gospodarska panoga, ki bi vračala vsaj toliko kot industrija, če bi jo le tako negovali!

Še beseda v nlogah zadrug

Večidel opravi pri jesenski setvi čaka zadruga. Letos je na razpolago dovolj umetnih gnojil. Ker nimajo primernih skladišč, naj jih zadruga naročajo v manjših količinah, kmetje pa naj jih kar iz železniškega vagona vozijo domov. Na strojno oranje naj se zadruga temeljito pripravijo. Lani smo s traktorji zorali le 30 odstotkov površin za pogodbeno setev in opravili le 25 odstotkov setve s stroji. Mehanizacije je dovolj za strojno obdelavo vseh pogodbenih površin, moramo pa stroje pametno uporabiti. Tudi s strojno službo ne bo letos večjih težav. Upravniki zadrug in kmetijski tehniki so v preteklih letih pridobili dovolj izkušenj. Zadruga naj skrbno in najprej obdelajo svoje eknomije. Na teh površinah in onih pri državnih posestvih ne bo večjih težav. Ne bo jih tudi drugod, če bomo le pravočasno pripravili vse, saj imamo do setve še dva meseca časa.

Nova spomenika v Beli krajini

V počastitev 19. obletnice vstaje slovenskega ljudstva so preteklo nedeljo odkrili v Beli krajini dvoje novih obeležij. Na čimnaljski strani železniškega podvoza pri Vranovcih je partizanski prvoborec -

sedaj polkovnik JLA Vlado Mišiča odkril spomenik v spomin na eno prvih diverzantskih akcij v Beli krajini. Kot preživeli udeleženci tega podviga je opisal napad na omejneno močno italijansko postoj-

janko v noči med 11. in 12. avgustom 1941, ki je bil del obsežne zasnove akcije na železniški progi na odseku Semč - Otavec - Gradec.

Ob cesti Črnomelj - Griblje v bližini naselja Cerkevšče pa je preživeli borec Janez Hočevar odkril spomenik na mestu, koder je skupina prvih belokranjskih partizanov 7. septembra leta 1941 uspešno napadla patrolno črnosrajčnikov. Priprave na ta podvig, zlasti pa njegova pomembnost za narodno osvobodilno gibanje na področju Bele krajine, je opisal prvoborec Janez Vitkovič. Namesto svečanega sprejema, ki ga je prav tedaj pripravil črnosrajčnik kler fašističnemu prvaku Grazioliju, je doživel ta predstavnik italijanskega fašizma klavni pogreb svojih podanikov. Okupator je okusil namen in voljo slovenskega ljudstva ter odločitev Belokranjcev, da hočejo tudi za ceno lastnih življenj preprečiti fašističnemu škornju teptati lepo slovensko zemljo. -pb-

Vrbopletarstvo v Mokronogu ostane

O naglem razvoju Vrbopletarstva v Mokronogu smo že poročali. Pred nedavnim pa se je nekaj zataknilo, slišati je bilo celo, da bo novi obrat, kjer je zaposlenih že 60 ljudi, ukinjen. Obrat se je razvijal s pomočjo podjetja Interobrt iz Ljubljane in z močno pomočjo občine Trebnje. Ker so nekaj ljudi iz Interobrti, ki so novemu obratu v Mokronogu nudili največ pomoči, pred

kratkim zaprli (slišati je, da je v ozadiju gospodarski kriminal), so pri Interobrti Ljubljana sprejeli enostranski sklep, da bodo obrat v Mokronogu zaprli. S posredovanjem OLO Novo mesto in občine Trebnje pa bo mladi, mnogo obetajoči obrat ostal in se, kot upamo, kmalu razvil v samostojno podjetje.

Brigadirji: vaš višji traktorski tečaj!

Okrajna zadruga zveza in Okrajni komite LMS Novo mesto organizirata v času od 2. do 5. avgusta 1960 na Grmu pri Novem mestu višji traktorski tečaj za mladince, ki so uspešno opravili nižji traktorski tečaj v brigadah.

Kandidati naj se javijo dne 2. avgusta (torek) ob 8. uri zjutraj pri upravi tečaja na Grmu.

OZZ in OK LMS

Obratna sredstva na seji zborna proizvajalcev

V petek 29. julija ob 9. uri bo 8. seja Zborna proizvajalcev ObLO Novo mesto (v sindikalnem domu), na kateri bodo razpravljali o problemu obratnih sredstev v podjetjih.

»Praznik ljudstva častimo z delom«

Med proslavami, s katerimi smo letos počastili dan vstaje slovenskega ljudstva, velja posebej omeniti tiste, ki jih je priredila mladina. Posebno pristočno so počastili 22. julij pionirji TABORA SUTJESKE v Dol. Toplicah (več o tem v prih. številki), ena najkvalitetnejših proslav pa je bila ob

tabornem ognju taborniške brigade v Zalogu. Razen brigadirjev je prišlo tudi precej delavcev opekarne Zalog, mladina iz Straže in Novega mesta in okolici. Goste in brigadirje je pozdravil komandant brigade Slavko Pavlin, nakaer je ob ognju zadonela pesem. Jože Sintič je govoril o pomenu 22. julija in borbi naših narodov za svobodo; sledila je domisejno zrežirana proslava - prerez skozi narodno-osvobodilni boj, njegov razvoj in zmagoslaven zaključek, ki se nadaljuje v uspehih mladinskih brigad. Nastop je zrežiral član štaba brigade Janez Korošec: lahko trdimo, da tako uspele proslave taborniki še nikoli niso priredili. V drugem delu proslave je mladina prepevala nastopili so šaljevci, velik piramidni ogenj pa je razsvetljeval julijsko noč.

»Brigada zbor« je nenadoma zadonelo povešje in v hipu je bila mladina v dolgi vrsti. Spregovoril je predsednik OK LMS Novo mesto tov. Slavko Dokl: pohvalil je delovno vneto in nove zmage brigadirjev v drugi dekadi, nato pa oroglasil taborniško MDB »Partizanski Rog« za drugo udarno brigado. Kakor hudo-urnik in grom so zadoneli pod nebo med smreke brigadni in četni pozdravi in vzklikanja

kar ni hotelo biti konec! Dva-krat udarniki! Naprej do novih uspehov, do tretjega udarnišva! Vse za taborniški dom v Novem mestu!

Ponos je prešinjal od ognja obžarjene obraze, ko so brigadirji spet posedli in spet zapeli. Čez čas jih je pozdravil tudi predsednik okrajnega odbora SZDL tov. Viktor Zupančič, ki je mladim graditeljem najprej pristočno čestital za dosedanje uspehe in izjavil, da odrasli z veseljem pozdravljamo pridnost in pokazano delavnost, s katero bo taborniška organizacija prav gotovo tudi tokrat dosegla postavljeni cilj - svoj dom. »Pri tem bo mo mo tabornikom in naši mladini radi pomagali, saj ste z delom dokazali, kako se je treba lotiti nalog, ki so zdaj pred nami!« je dejal med drugim tovariš Zupančič, ki je nato kratko opisal tudi položaj doma in v svetu zgodovinske dogodke, povezane z 22. julijem. Spet je zadonelo v noč vzklikanje navdušene mladine, ki je hvalečno sprejela pohvalo predstavnikov organizacije.

Naslednje jutro je tabornike dobilo že zgodaj na delu: v obliki opekarnah in na posestvu KGP Zalog. Novo jutro, nove naloge, novi uspehi - a vse za isti namen: za taborniški dom!

Jutri bodo odprli Gorenjski sejem

V petek bodo v Kranju odprli X. jubilejni Gorenjski sejem turizma in široke potrošnje, na katerem sodeluje 233 gospodarskih organizacij. Na sejmju sodelujejo tudi Turistične zveze iz BiH, Makedonije in Srbije. Na sejmju bo razen drugih zanimivosti tudi drobna prodaja izdelkov za široko potrošnjo.

Sindikati v bitki za plan

Danes popoldne bo v novo meškem Sindikalnem domu ob 16. uri seja predsedstva občinskega sindikalnega sveta, na kateri bodo najprej pregledali, kako poteka uresničevanje nalog letošnjega družbenega načrta v občini. Pomenili se bodo o pripravah za plenum in polletne konference sindikalnih podružnic, kakor tudi o konkretnem delu sindikata v nekaterih novomeških podjetjih. Na dnevnem redu je tudi razgovor o pripravah za ustanovitve poletnih skupnosti in nekaj tekočih zadev.

VREME

za čas od 28. julija do 7. avgusta

Do konca julija nestalno a pogostimi nadavinami, a v začetku avgusta lepo vreme. Nekako od 5. avgusta dalje pet nestalno s padavinami.

»Prisrčno vam čestitam ob novem priznanju - dvakratnem udarništvu! Ostanite tudi vnaprej zgled prizadencem in navdušenja, visoko dvigajte naše zastave in vztrajajte pri nalogah, ki ste si jih postavili!« je v petek zvečer pozdravil zbrano MDB »PARTIZANSKI ROG« v Zalogu predsednik OK LMS tov. Slavko Dokl, ko je v ime okrajnega komiteja mladine oroglasil taborniško brigado za drugo udarno

Takole je bilo v petek zvečer pri tabornikih-brigadirjih v Zalogu: pripravili so nadvse dostojno proslavo v počastitev dneva vstaje slovenskega ljudstva, velja posebej omeniti tiste, ki jih je priredila mladina. Posebno pristočno so počastili 22. julij pionirji TABORA SUTJESKE v Dol. Toplicah (več o tem v prih. številki), ena najkvalitetnejših proslav pa je bila ob tabornem ognju taborniške brigade v Zalogu. Razen brigadirjev je prišlo tudi precej delavcev opekarne Zalog, mladina iz Straže in Novega mesta in okolici. Goste in brigadirje je pozdravil komandant brigade Slavko Pavlin, nakaer je ob ognju zadonela pesem. Jože Sintič je govoril o pomenu 22. julija in borbi naših narodov za svobodo; sledila je domisejno zrežirana proslava - prerez skozi narodno-osvobodilni boj, njegov razvoj in zmagoslaven zaključek, ki se nadaljuje v uspehih mladinskih brigad. Nastop je zrežiral član štaba brigade Janez Korošec: lahko trdimo, da tako uspele proslave taborniki še nikoli niso priredili. V drugem delu proslave je mladina prepevala nastopili so šaljevci, velik piramidni ogenj pa je razsvetljeval julijsko noč.

Nevaren požar v Rajnuščah

Prejšnji četrtek se je nad Novim mestom in okolico razbesnela hu- da nevihta, med katero je močno treskalo. Vili so se gosti, tesak dež in celo nekoč teče je padlo, vendar v mestu in bližnji okolici ni bilo škode. Več škode je na- redila v Šentjernejem in v Trebnjem. Med gromenjem je treslo v skedenji Jožete Mrvice v vasi Rajnušče pod Lakovnicami. Ske- denj je bil takoj v ognju, ki je postal nevaren za vso okolico. Bosedne so takoj prihiti pomagat. Tudi vojaštvo je bilo kaj kmalu na mestu. Prihiti so tudi gasilci iz Lakovnic in Stranske vasi, ki pa žal niso mogli pritiči z gase- njem, ker imata obe društvi svoji motorni brigadni v popravilu. Vo- jaška komanda je telefonično ob- vestila gasilsko društvo v Novem mestu, ki je dobrih s minut po alarmu že odhitel na pomoč. Na- leteli pa so na hudo oviro, ko niso mogli z gasilskim avtomobilom preko potoka zaradi preozkega mostiča. Zato so morali na rokah prenesti motor in drugo orodje do požarišča, kar je svedra gase- nje precej zakasnilo. Med tem so gasilci iz Lakovnic in Stranske vasi ter sosede prvenstveno re- ševali objekto, stoječe v bližnji gorečega skedenja. Tako so z mo-

krimi rjuhanji pokrivali slama- strohe in nekaj metrov oddaljene- kozoled, da vrina napojenega s- pleteno, ga ključu temu, da je ve- ter močno vlekli prav v to smer in razsajal iskre in cele šope gore- če mrve preko kozoled in proti njemu, vendarle rešili. Ko so no- vomeški gasilci napeljali cevovod iz potoka, so prišli sistematično gasiti gorečo postopje in ogenj kmalu ugasili. Kljub temu je v- nakopičen mrvi - saj je bilo ne- kako okrog 10.000 kg v skedenju - je še delo, tako da je bilo mu- no skedenj, ki je bil že tako ves zgozlen, popolnoma podreti in tle- čo mrvo razmetati in politi z vo- do, da bi se morda kasneje spet ne vžgala.

Pogorela je vsa mrva, pajteli, gnojnična črpalica in še nekaj drugega orodja. Škoda cenijo ne- kako na milijon dinarjev.

Danes seja upravnega odbora OZZ

Danes dopoldne ob 9 uri v- v Novem mestu skupna seja upravnega odbora Okrajne za- družne zveze in sekretariata OK LMS Novo mesto. Glavna točka seje bo razgovor o pro- blemlih dela mladine na vasi.

Kakor vedno: neprevidnosti!

7. julija je traktorist Mirko Zabar, uslužbenec KPPZ Bre- žice, žel pšenico s kombajnom pri Martinu Cerjaku v Dečnih selih. Posledično je pri prvi po- magali tudi travo Peterkovič, nad- zornik PTT iz Brežic. Na kombaj- nu se je od časa do časa za- gozdil jermen, ki poganja koso in zaradi tega obstal. Traktorist si je pomagal tako, da je nekoli- kokrat potegnul za jermen in ga obrnil, nakar je kombajn spet začel delati. To je videl tudi Pe- terkovič, ki je nekakrat zastopil sam pravako popravil. Ob 20.30 svečer se je kombajn znova usta- vil: Peterkovič je hotel pomagati, pri tem pa mu je klinasti jermen potegnil roko v žlebasto požarno kolo, ki mu je otrgalo kazalec na roki, na drugo prethil pa mu je odrgnilo kožo. Poškodbe je kriv Peterkovič sam, ker je traktorist že pred tem opozarjal ljudi, da se ne smelo približevati stroju. Zares nikoli ni dovolj previdno- sti, pa na to še vedno preradi pozabimo!

★ 15-LETNICO OSVOBODITVE POZDRAVLJA KOLEKTIV OBRATA TELEKOMUNIKACIJE MOKRONOG

Trgovsko podjetje **AVTOMOTORA CELJE**

Ima na zalogi veliko izbiro motorjev, motornih koles, črvoles avto-traktorjskih gum in rezervnih delov po ugodnih cenah

Nabirajte zdravilna zelišča

Cvet: timana, rdeče devjeličje
List: breza, šmarcnice, vino- gradniškega lapuha, gozdne ja- gode, melise, ozkolistnega tr- potca, robide, mašine, pekoče koprive, jeternika, volčje če- snje.
Rastlino: pelina, gladišnika, hribske reše, kopoljnika, kva- vega mlečka, tavžentroz, šen- janževke, rmana, melise, vod- ne kreše, črnobine, ptičje ka- še, ženiklja, materine dušice, letičnika, gladeža.
Korenine: arnike, šmarcnice, malega divjega jameža, velike- ga divjega jameža, medvedovih tac, trobentice, črnobine, maše norice, pekoče koprive, srčne moči.
Lubje: češminovih korenin, češminovih palic, krhčike.
Razno: suhe borovnice, kum- na, rženj rožički.
Za prodana zdravilna zelišča, sveže in suhe lističe ter gobe zahtevajte **GOSADOVE NA- GRADNE KUPONE**, da se bo- ste v jeseni lahko udeležili velikega nagradnega žrebanja in srečelova. Vsa ostala po- jasnila in cene dobite v zadrugi ali pri **GOSAD**, skladišče Novo mesto, Slakova ulica 8.

Požar v Metliki

19. julija popoldne se je 4- letni sinček Jožeta Kerca, de- lavca pri metliški Kmetijski zadrugi, igral z vžgalicami in pri tem zažgal domače gospo- darsko postopje. Pod, v katerem sta bila tudi drvarnica in svinjnjak, se je naglo vnel, tako da so komaj utegnili rešiti dva prašiča, vse drugo pa je kon- čalo v ognju. Kerču je zgoro- lo 800 kg sena, 300 kg slame, 2 kubika desk in precej dir- v. Škoda je okoli 300 tisoč dinar-jev pod pa je bil zavarovan komaj za pešino te vsote. Na- gli intervenciji gasilcev se je zahvaliti, da se ni ogenj raz- širil še na Kerčovo hišo in Hr- včkov skedenj, ki sta bila v neposredni bližnji gorečega poda.

Strala jo je ubila

12. julija se je kmalu po 3- uri popoldan razbesnela nad Metliko in okolico huda ne- vihta. Takrat je 58-letna gos- podynja Jožeta Govednik iz Curil pri Metliki grabila z do- mačim krmo. Nenadno je, še preden je pričelo deževati, vanjo udarila strela in jo ubila. Mož s sinom in še neko deklo, ki so bili komaj nekaj metrov oddaljeni od Govednikove, so na srečo ostali nepoškodovani.

V nedeljo: okrajno tekmovanje kmetijskih strojnikov v Metliki

Društvo kmetijskih strojni- kov v Novem mestu in Bre- žicah, Okrajna zadruga zve- za Novo mesto in Kmetijsko- tehnična komisija pri Okr. od- boru Ljudske tehnike v No- vem mestu bodo organizirale V. okrajno tekmovanje kme- tijskih strojnikov v oranju, spretnosti vožnji in teoriji ki bo v nedeljo, 31. julija 1960, ob 8. uri na kmetijskem po- sestvu Mestni log v Metliki. V slučaju dežja bo tekmovanje naslednje nedelje, 7. avgusta 1960. Kmetijski strojniki, tehniki, zadržniki in uslužbeni KZL Z vašo udeležbo boste prispevali k tehničnemu na- predku našega kmetijstva, za- lo se udeležite tekmovanja! Vabljeno!

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Položaj v Kongo se amerom privlači pozornost svetovne javnosti. Blisteno vprašanje oslane še vedno nerešeno: ali se morajo oziroma ali se bodo belgijske čete umaknile v doglednem času iz Konga in posebej iz kongoške pokrajine Katanga, ali ne.

V tej zvezi je zanimiva izjava, ki jo je dal poveljnik sil OZN v Kongo general van Horn dopisniku londonskega časopisa »Daily Mail«. Ta je namreč izjavil, da se morajo vse belgijske čete umakniti iz Konga in še posebej iz pokrajine Katanga. (Ta pokrajina je najbogatejša in najbolj razvita pokrajina Konga. Njen ministri predsednik Combe se ob pod- porji Belgijev trudi, da bi dobil medna- rodno priznanje za odepitve Katanga od Konga.) General van Horn je dalje dejal, da bodo sile OZN zanesljivo vkorakale v Katango.

Ta generalova izjava je silno razburila duhove v belgijski prestolnici Bruslju. Ministri predsednik Eyskens je stru- peno dejal, da se general van Horn »na- ma pravice vmešavati v politična vpra- šanja«. Hkrati je dejal, da ima Belgija svoje čete v Kongo tudi na temelju spo- razuma s kongoško vlado, ki med dru- gim določa tudi belgijska oporišča v Kongo.

Silno previdno stališče je zavzel v bri- tanskem spodnjem domu britanski zuna- nji ministri Selwyn Lloyd, ki je odrekel silam OZN v Kongo, da »bi reševalo no- tranja vprašanja«. Ni pa povedal, kaj pravzaprav rešuje sile OZN v tem tre- nutku v Kongo, če ne notranjih vpra- šanj. Lloyd očito tudi ni hotel stopiti Belgijem na prste, ko je izrazil upanje, da se bo položaj uredil bodisi s federa- tivno ali konfederativno ureditvijo. Zad-

Kongo išče pot

prav tega po protokolu niso bili dolžni storiti, ker je Lumumba samo potoval skozi London na poti v New York.

Medtem pa se število vojakov OZN v Kongo množi in bo kmalu doseglo deset tisoč. Jugoslavija je že poslala skupino pilotov in letalskih tehnikov, ki bodo z drugimi strokovnjaki pomagali vzdrževati promet in zveze na ogromnih razdaljah v Kongo.

Pred nekaj dnevi je prišla s Cejlona nenavadna novica: Sri Lanka ali Stranka svobode je na volitvah v parlamentu do- bila absolutno večino. To zmago si je stranka izvojevala pod vodstvom vdove pokojnega premiera Solomona Bandara- naka, ki so ga lani septembra podre- atoratorjeve krogle. Njegova vdova Si- rima Bandaranaike je že prislegla kot predsednik vlade, ministri za zunanje za- vede in ministri za obrambo.

To se je zgodilo po obdobju negotovosti in politične nestabilnosti, ki traja od lanskega atentata na Bandaranaike. Tudi letošnje volitve v marcu niso rešile

Kongoljski pregled

tega položaja, ampak so ga kvečjemu še zaostriše, ker niso prinesle odločilne zma- ge nobeni stranki.

Pri veliki volitvi zmagal Sri Lanke je treba predvsem poudariti, da jo je omogo- čil program pokojnega premiera Ban- daranaike, ki je med drugim določal na- cionalizacijo tujih bank in zavarovalnic in plantaž na Cejlonu in pa izvenblokov-

sko zunanjo politiko ob sodelovanju z vsemi državami na svetu na enakopravni osnovi.

V Chicagu v ZDA se je začela konven- cija republikanske stranke ZDA. Ko to pišemo, še niso izvolili republikanskega kandidata za predsedniške volitve, ki bo- do letos novembra, čeprav je skoraj go- tovo, da bo to sedanj 47-letni podpred- sednik ZDA Richard Nixon. Demokrati so že izvolili svojega kandidata v Los Angelesu. To je - kakor so vsi pričako- vali - mladi John Kennedy, ki je še mlajši od Nixona, saj ima komaj 42 let. Boj bo torej potekal med tema dvema »mladima« človekoma in vsi opozovale napovedujejo, da bo zelo razgizen in da bo zmagovalec najbrž zmagal je z ne- znatno večino.

Vsekakor pa bodo ZDA letos novembra dobile dosti mlajšega predsednika, kot je bila doslej praksa. Marsikdo se nadeja, da bodo ti »mladi« ljudje sposobni imeti tudi »mlade« ideje v svetu, ki se čedalje hitreje razvija in terja »mlade« odgovo- re na stare probleme.

DELOVNO RAZMERJE GOSPODINJSKIH POMOČNIC IN POSTREŽNIC

Pogostni so primeri, da sprašujejo osebe (delodajalci), ki zaposlujejo gospodinjke pomočnice, o načinu sklepanja delovnih pogodb ter o dolžnostih in pravicah, ki jih imajo do gospodinjiskih pomočnic. Ravno tako se pojavljajo vprašanja gospodinjiskih pomočnic, ki ne vedo veliko o svojih pravicah in dolžnostih, ki jih imajo iz delovnega razmerja. Po Zakonu o delovnih razmerjih gospodinjiskih pomočnic in postrežnic, ki je objavljen v Uradnem letu LRS št.38/59 in je stopil v veljavo lani decembra, so določene pravice in dolžnosti delodajalca in gospodinjiskih pomočnic ter postrež- nic. Pomen tega zakona za gospodinjke pomočnice in postrežnice je velik, saj so z njim prvič uzakonjeni splošni pogoji za sklenitev delovnega razmerja. S tem so odprav- ljene nedolžnosti in nejasnosti v dosežanjih veljavnih pred- pisih, zaradi katerih so obstajale precejšnje težave pri izva- janju posameznih predpisov.

Gospodinjka pomočnica je oseba, ki opravlja na po- diagi sporazuma o delovnem razmerju (delovna pogodba) poln delovni čas gospodinjstva dela v zasebnem gospodinjstvu kot svoj redni in glavni poklic. Postrežnica pa je oseba, ki opravlja po delovni pogodbi gospodinjstva dela v zasebnem gospodinjstvu redno manj kot poln delovni čas, (8 ur) in sicer priložnostno ali zato, da si ustvari dopolnilne dohodek za preživljanje, zato pa nima enakih pravic kot gospodinjka pomočnica. Za gospodinjka dela se šteje pripravljane hrane, pospravljanje, čiščenje, pranje, likanje, krpanje in druga podobna dela, ki se navadno oprav- ljajo v gospodinjstvu, ter varovanje otrok. Če opravlja kakšna oseba pri zasebnem delodajalcu poleg gospodinjiskih del za delodajalčevu družino še druga dela, ki ne spadajo v osebno gospodinjstvo; na primer delo na posestvu, pri živini itd. in je takih del več kot gospodinjiskih, se taka oseba ne šteje za gospodinjko pomočnico oziroma postrež- nico. Ravno tako se ne šteje v gospodinjka dela v zasebni obrti na primer v gostilni: pospravljanje lokalov, tujskih sob, pranje, likanje ter šivanje predmetov za obrtno dejav- nost, točenje pijače, postrežba s hrano in pijačami, nabav- ljanje živilskih artiklov in priprava hrane, če se ta uporablja za stalne abonente oziroma prehodne goste itd. za osebe, ki so pretežno zaposlene pri takih delih, se uporabljajo drugi ustrezni predpisi.

Za sklenitev delovnega razmerja sta potrebna dva glav- na pogoja; da je gospodinjka pomočnica oziroma postrežnica stara najmanj 15 let in da je zdrava. Zdravniško spričevalo o sposobnosti za delo mora delodajalec zahtevati od osebe, ki jo namerava zaposliti pred sklenitvijo delovne pogodbe in sicer v primerih; če oseba prvič nastopi službo, če je službo prekinila za več kot šest mesecev ali če je spremenila svoj poklic.

Delovna pogodba, ki se sklene med gospodinjko pomočni- co oziroma postrežnico in delodajalcem v pisni ali ustni obliki, mora vsebovati podatke o tem, ali se sklene delovno razmerje za nedoločen čas, za določen čas ali na poizkušnjo, o tem kakšna gospodinjka dela bo opravljal zaposlena oseba, o plači, počitku in dopustu. Vsekakor je treba uveljav- ljaviti sklepanje pisne delovne pogodbe s katero so gospo- dinjska pomočnica izkaže pri uveljavljanju svojih pravic v primerih sporov ali pravic s področja socialnega zavarovanja v času nezmožnosti za delo zaradi bolezni, poškodbe pri delu ali porodniškega dopusta, ker ji gre v tem času nado- mestilo plače, ali v primerih uveljavljanja pravic iz pokoj- ninskega oziroma invalidskega zavarovanja. Delovno raz- merje na poizkušnjo se lahko dogovori za največ 30 dni. V tem času se lahko tako delovno razmerje razdere brez od- vednega roka. Če ostane zaposlena oseba po 30 dneh v služ- bi in brez ugovora delodajalca se šteje, da je sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas. V vseh drugih primerih pa se določijo odpovedni rok v pogodbi, ki ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od 6 mesecev. Če odpovedni rok ni v pogodbi določen, velja v vseh primerih petnajst dnevni odpovedni rok za delodajalca in zaposleno osebo.

Delovni čas za gospodinjko pomočnico, ki živi z delo- dajalcem v skupnem gospodinjstvu, se mora urediti tako, da ima gospodinjka pomočnica najmanj 8 ur, če še ni stara 18 pa najmanj 9 ur nepretrganega časa za nočni počitek. Razen tega določa zakon, da ima pomočnica prosto dvakrat na teden in ob državnih praznikih, vsakokrat najmanj po 5 ur. Katere dni v tednu ima prosto gospodinjka pomoč- nica, določita sporazumno z delodajalcem. Tista gospodinjka pomočnica, ki ima nepretrpane delovne dobe 11 ali več mesecev, ima pravico do plačanega letnega dopusta od skup- nega zneska plače, ki je določena z delovno pogodbo v naravi (za hrano stanovanje in drugo) ter v denarju. Skupen čas letnega dopusta je odvisen od priznane delovne dobe, ki znaša: za delovno dobo do 5 let - 12 delovnih dni, za delov- no dobo nad 5 do 15 let - 18 dni, za delovno dobo nad 15 do 25 let - 24 dni za delovno dobo nad 25 let - 30 dni. Gospodinjka pomočnica, ki še ni stara 18 let, ima pravico do plačanega dopusta, ki znaša: 21 delovnih dni, če je stara od 15 do dopolnjenega 16 leta starosti, 19 delovnih dni, če je stara nad 16 do dopolnjenega 17 leta starosti in 19 delo- vnih dni, če je stara nad 17 do dopolnjenega 18 leta starosti. (Konec prihodnj.)

POZDRAV ZA 15. OBLETNICO OSVOBODITVE NASE DOMOVINE!

GOZDNO GOSPODARSTVO BREŽICE

Gozdni obrat MOKRONOG

SOVOJE USLUGE IN KVALITETNE IZDELKE PRIPOROČA PODJETJE KROJAŠTVO »ELEGANT« LJUBLJANA Wolfova ulica 1

Priprave za petletni plan 1961-1965

Zavod za plan pri OLO Novo mesto je začel s široko razpravo, kako pričeti s pripravljanjem novega petlet- nega perspektivnega plana. Prezgodaj je še, da bi govorili o celotni orientaciji novega plana. Običinski ljudski odbori so že prejeli potrebne obrazce. V načrtu je več posvetovanj, nekatera od njih so že bila. Posvetovanje z odgovornimi planerji pri občinah, posvetovanje s knjigovodji gospodarskih organizacij, posvetovanje s člani svetov za industrijo in družbeni plan in posvetovanje s predsedniki občinskih ljudskih odborov bodo prispevala, da bodo priprave novega plana stekle res tako kot je po- trebno. Toliko bolj še zato, ker pripravljamo letos kar tri plane: regionalni plan razvoja, ki bo določil okvirne smernice razvoja gospodarstva v novomeškem okraju, ne oziraje se na to, kdaj jih bomo lahko uresničili; petletni perspektivni plan ki bo določil gospodarski razvoj pri- hodnjih petih let in še letni plan za 1961, ki bo določil enake naloge v letu 1961. Razumljivo je, da moramo plane podjetij, občin in okraja pripravljati vzporedno in vskla- jeno.

★ POZDRAV ZA 15. OBLETNICO OSVOBODITVE NASE DOMOVINE!

Kolektiv vseh obratov **KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVA NOVO MESTO**

Dopisujte v Dolenjski list!

Kratke iz raznih strani

Varnostni svet je začel obravnavati sovjetsko obtožbo za- radi kršitve sovjetskega zra- dnekega prostora po ameriških letalih, predvsem tudi po letalu »BB-17«. Ameriški delegat Cabot Lodge je trdil, da je bilo letalo sestreljeno v mednarod- nem prostoru in zahteval nep- ristansko preiskavo, ali pred- ložitve spora mednarodnemu sodišču. Sovjetski delegat Kuz- necov je zanikal ameriške trdi- ve in zavrnil ameriški pred- log o preiskovalni komisiji. Kuznecov je trdil, da je ameri-ško letalo kršilo sovjetske meje. Mandatar za sestavo nove italijanske vlade Fanfani je iz- javil, da je uspešno končal raz- govore s prvaki treh bodočih krščanskodemokratskih part- nerjev in da bo sedanja vlada vladala hitro rešena. V britanski vladi priprav- ljuje večje spremembe. Napo- vedujejo, da bo prišlo do spre- memb na skoraj vseh ključnih položajih vlade. Med drugimi bo spremenil resor tudi sedanj zunanji ministri Selwyn Lloyd, ki bo skoraj gotovo prevzel fi- nancno ministrstvo. V Iran je uradno priznal Iz- rael. Ta korak teheranske vlade je vzbudil precejšnjo neje- voljo v arabskih državah. Švedski zunanji ministri Lindén je predlagal nova poga- janja o razoročitvi na dvoih lo- čenih konferencah, tako da bi na eni obravnavali razoročitve, na drugi pa nadzorstvo. Kubanska vlada je preve- lila upravo nad dvema največji- ma ameriškima skladnicama tovarnarna na Kubi. Zmogljiv- ost obeh tovarni je nad 120.000 ton sladkorja na leto. V njih dela 16.000 delavcev. V Kubanski obrambni mini- strstvo je uradno imenoval Raul Castro je po konča- nem obisku v ZSSR ponovno povabil premiera Hruščeva, naj obišče Kubo. Hruščev je pova- bil sprejeti in hkrati ponovno povabil kubanškega premiera Fidela Castra, naj obišče ZSSR.

Razpis štipendij OZSZ Novo mesto

Okrajni zavod za socialno zava- rovanje v Novem mestu razpisuje na podlagi 7. in 27. člena Temelj- nega zakona o štipendijah (Uradni list FRLR št. 32-55) naslednje š- tipendije:

1. podoben življenjske; 2. zadnje šolske spričevalo ter potrdilo o vpisu v šolo ali fakul- teto; 3. potrdilo o premoženjskem sta- nju praroditelja in staršev; 4. potrdilo podjetja, ustanove ali zavoda, v katerem sta zaposlena roditelja, glede na katero plače in o- troškega dodatka. Otroci padlih borcev naj predložijo potrdilo Zve- ze borcev; 5. mnenje osnovne organizacije SZDL oziroma LMS o prosticlu in družini.

Kolektiv **KLAVNICE KRANJ** čestita borecem Gorjanskega bataljona in vsem delovnim ljudem!

Pomlad socialističnega gibanja v Novem mestu

Z uvedbo splošne, enake in di- rektne volilne pravice v državni pa- rlament na Dunaju v 1. 1907 je zavel nekoliko močnejši dih socialistične ideje v mirno malomeščansko ozrač- je dolenskih metropol, Novega me- sta. Tedanji advokat dr. Karl Slanc - zaradi pravnškega slovesa je bil njegov primček sinonim za pojem advokata - dober prijatelj tedanje- ga socialističnega levčarja dr. An- tona Dermote, odvetnika v Solkanu, je razglabljal o socializmu v svojih brošurah, ki je v njih poudarjal važnost in pomen gospodarstva kot temelja za vse druge panoge člove- škega izživljanja in delovanja. Raz- drobljenim dolenskim kmetijam je prerokoval in obetal bodočnost in napredek samo v združnosti.

Dr. Karl Slanc je gmočno in tudi sicer podpiral vsako napredno giba- nje, ki je bilo usmerjeno proti ted- nji večinski stranki pod vodstvom kranjske duhovščine - Slovenski ljudski stranki ali klerikalni stranki. Od akademske mladine je prvi zanesel v mesto pojme o socialistični ideji pravnik Svajger (Schweiger) Vladimir, rojen kot sin davnega eksekutorja in kmečke, izredno de- lavne matere 15. maja 1883 v Stični na Dolenjskem kot četrti sin po sta- rostnem vrstnem redu med deveto- riko svojih sorojencev. Zaradi seka-

tur in pristranosti nekega profesorja je v letu 1905 odšel v Ljubljano v drugi semester 6. razreda gimnazije. Tam se je seznanil s tedanjim idej- nim voditeljem socialnih demokra- tov in z odličnim, ognjevitim govornikom Eitblonom Kristanom, ki je mladega študenta gmočno podpiral in ga uvajal v socializem. V jeseni 1906 se je Svajger Vladimir vrnil v osmi razred gimnazije v Novo mesto, kjer je, prežet in prekipeljavajoč so- cialistične miselosti razširjal med di- lžaki in tudi izven šole med svojimi prijatelji socialistično idejo. Bil je izredno temperamenten in razborit študent ter je po maturi poletil 1907 organiziral javen shod ali zborova- nje socialdemokratov na vrtu tede- nje Tučkove gostilne. Za to zboro- vanje je sam napisal letake z vab- ljivimi ilustracijami, ki jih je sam naslikal. Pečal se je namreč tudi z amaterskim slikarstvom.

Bil je nemoren propagator socia- listične ideje. Okrog sebe je zbiral šolsko, obrtno in trgarsko mladino gospodarske pomočnice in delavce vseh vrst ter najinje uslužbence, ki so se polnočevalno udeležili tega zborovanja na Tučkovem vrtu (se- danja hiša dr. Ivana Vasiča v Vrbo- čevci ulici), ki ga je on začel z dalj- šim govorom in s poljasenjem in socialističnega gibanja. Poleg nave-

denih se je zborovanja, ki je bilo neko sončno nedeljsko dopoldne pod blagodejno senco košatih kosta- njev, udeležilo tudi precejšnje število okoliških kmetov, ki so prišli na nedeljski grizlija golaža in požirek piva ter obenem tudi na to zanimivo zbo- rovanje. Politično-prosvetne sestanke je priredil Vladimir Svajger v bivši Pintarjevi gostilni v Kandiji, kjer se je shajal ves kandijski proletari- at mesarskih, kovaških, trgovskih in gospodarskih pomočnikov ter nižjih občinskih in gospodarskih uslužben- cev. Okoliški proletarij se pa pro- svetljeval na sestankih v Murnovi gostilni na Drski ali pa na Drski na rojstnem domu Alojza Matoha, ki je bil posebno vnet socialist in je ob sobotah po opravljenem delovnem tednu in ob nedeljah pomorno nasto- pal in se sprehal po mestnem trgu v salonskem sukniču z rdečo kra- vato. Zaposlen je bil pri čevljarjem mojstru Dimitriju Stefanoviču na bivši Ljubljanski cesti in je tudi nastopil kot govornik na zborovanju na Tučkovem vrtu. Med dijaki so bili Vladimiru Svajgerju poslušni in zvesti somi- šljeniki njegova sošolca Jože Gre- gori in Lujo Šuklje ki pa je že kot dijak podlegel TBC, ter France Fab- lančič, doma iz Bučke, rojen leta 1898 in umrl ali padel na Krnu leta 1915, in Svajgerjev brat Stanko, roj. v Novem mestu 8. februarja 1891, ki je po opravljeni maturi na gimnaziji šel po poti svojega brata. Vladimir je ognjevit mladenički polet prekl- nila zavratna bolezen, ki ji je pod- legel 25. maja 1908 v Novem mestu. Vladimir je imel prijateljske stike tudi z novinarjem Franjem Pircem z Drske, ki je v letih 1905-1906 v Novem mestu izdajal list »Dolenjec«. Stanko Svajger je maturiral polet 1909 ter se na jesen istega leta vpisal na juridični fakulteti vseučilišča na Dunaju, kjer je bil skupaj z Jo- žetom Gregorcem, članom Udrže- nja socialističnih študentov na Du- naju, kateremu je predsedoval dr. Eric Adler, ki je v letu 1917 na Du- naju ustrelil tedanje predsednika avstrjske vlade grofa dr. Stürgkh- ka, ker je na ljubo imperialističnim tež- njam lakomne Nemčiji gonil avstrij- ske narode v vojno klavnico.

Takratno socialistično gibanje se je izražalo v razirjanju protirezim- skih letakov, poslanih iz Ljubljane, v prezirjanju in izživljanju malome- ščanski, ponavadi ali zvečne z verskimi ali avstrijskopatriotičnimi manifestacijami združenih nastopov, prireditve in objave.

(Konec prihodnj.)

»BETI« v novih prostorih

Pogled na pročelje nove urejenih prostorov znane metliške tovarne BETI

22. julija, na dan vstaje, je slovesno stekla proizvodnja v novih prostorih trikotarne tovarne »Beti« v Metliki. Pomembne otvoritve, ki naj bi bila začetek novega razmaha mlade tovarne, so se poleg številnega prebivalstva udeležili tudi mnogi zastopniki javnega in političnega življenja, med njimi predsednik OLO tov. Niko Belopavlič in podpredsednik OLO tov. Ludvik Golob.

Letošnjo pomlad je metliška tovarna trikotarne »Beti« dobila nove prostore na obširnem zemljišču nad metliško železniško postajo. Te prostore, ki jih je pred leti uporabljala večjaka, je vodstvo tovarne 16. maja pričelo preurejati in je obširne adaptacije izvršilo v dobrih dveh mesecih. Tako je »Beti« pridobila nove svetle in zračne prostore in se je zadržala površina njenih prostorov s prejšnjih 970 kv. metrov povečala na 4370 kv. metrov.

V celotnem kompleksu stavb so danes racionalno razmejene vsi prostori, od upravnih preko prostorov proizvodnega procesa, skladišč, prostorov družbene prehrane do četrti za izobraževanje odraslih. Zdatiče delo skoraj po tekočem traku od prevajalnice volne in bombaža, snovalnice svile in bombaža preko pletilnice do konfekcijskega oddelka, kjer svileni, volneni in bombažni izdelki dobivajo svojo končno obliko.

Razen uvedbe tretje izmene in a tem zaposlitve novih delovnih moči — zdaj dela v »Beti« že čez 230 ljudi — stoji pred vodstvom tovarne in delavskim svetom nova glavna naloga: uravnoteženje proizvodnje. Danes je namreč konfekcija premočna za osnovni strojni park, ki ne more izdati toliko blaga, kolikor ga lahko konsumirajo konfekcijski stroji. Zato bo nujno potrebno nabaviti nove pletilne in snukovne stroje, ki naj izpolnijo to vrzel v proizvodnem procesu tovarne. Hkrati pa je tu že perspektiva za prihodnja leta: zgraditev barvarne za

svilo, bombaž in volno. Vzporedno s tem pa gre seveda skrb za zgraditev novih delavskih stanovanj.

Celotni delavski kolektiv s direktorjem tov. Petrom Vujčičem na čelu je prav v zadnjem letu dokazal, da bo vsem tem nartom tudi v prihodnje kos. Čez 10 tisoč udarniškin ur, ki jih je kolektiv prostovoljno prispeval v zadnjih dveh mesecih, pričla o velikih zavesti in zrelosti teh ljudi, ki v Beli krajini grade mlado industrijo, ki naj zagotovi prebivalcem zaslužek, hkrati pa to deželo čimprej dvigne iz gospodarske zostalosti. — ar

POSVETOVANJE HIŠNIH SVETOV V NOvem MESTU

Vse tri novomeške Stanovnanjske skupnosti so v ponedeljek 18. julija sklicale posvetovanje hišnih svetov. Pogovorili so se o nalogah hišnih svetov pri upravljanju stavb in gospodarjenju s sredstvi, ki jim od najemnih ostanejo. Ko so razpravljali o občinskem odloku, ki določa delež hišnih svetov od najemnih poslovnih lokalov, so ugovorili, da ni pravičen in je torej potrebno, da ga občina spremeni. Hišnim svetom ostane namreč premajhna delež. Ker je finančno posvetovanje hišnih svetov precej komplicirano (lahko bi rekli, da so ga tozadevni predpis dobesedno zbirakratizirali), so se dogovorili, da bo stanovnanjska skupnost opravljala servisno književsko službo, izdelala bo posodobno, kjer bodo določeni stroški, nato pa bodo hišni sveti s književskim servisom stanovnanjskih skupnosti sklenili pogodbe. Na posvetovanju so predstavili hišni svetovi naštet vrste težav. Ena najpogostejših je neurejena okolica stanovnanjskih hiš, saj se v mnogih stanovnanjskih stavbah otroci nimajo kje igrati. Seznanili so se tudi s hišnimi redi in z novimi predpisi, ki določajo dolžnosti hišnega sveta in dolžnosti stanovncev pri vzdrževanju stavbe, prostorov in naprav, ki so v njej.

NAROBISK

Izpremema na boljše

Matija Panjan ima domačijo na Podlogu v neposredni bližini nekdanjih dragatovskih stelnikov. Pogovorila sta se o stelnikih in o pogodbenem sodelovanju. »Stelniki se bodo obnesli! Večinoma smo se težko sprizajzili s tem, da jih bomo skrčili in zorali. No, nekako smo se vendar sporazumeli. Malokdo izmed okoliških kmetov je pa takrat verjel, da bo na tej temji zrasel pridelek. Prva letina je bila pospravljena lani. Težko smo verjeli, čeprav smo vsi videli, kako je raslo. Tudi letosnja letina je dobra.«

»Kaj za kooperacijo?«
»Ta nas je naučila marsičesa. Tudi jaz sodelujem z zadrugo. Bil sem nekaj po svetu in videl, da naše kmetijstvo ni najboljše. Enemu samemu človeku, saj veste, je pa težko prileti. Ko smo pred dvanajsetimi letoma uvažali s pomočjo zadrug kooperacijo kot nekaj novega, se je marsikje lomilo. Danes pa že pome-mo na našega kmeta izpremembo na boljše. Da vam naštejemo: naučili smo se uporabljati umetna gnojila in izbrana semena. Manj truda je zdaj, pridelek je pa večji in boljši. Hlevski gnoj je v kmetijstvu pomemben, vendar ni vse. Malo kombinacije z umetnim zaležem veliko več. Iz stroje izkušnje vem: pšenica mi ni in ni prav uspevala, ko sem gnojil samo s hlevskim. Če bi bil vrstel malo gipsa in fosforja, pa bi bilo. Nekateri kmetje ga tudi volomijo. Pri sodobnem kmetovanju je treba upoštevati navodila. Seme mora ob pravem času v zemljo in tudi gnojiti je treba v pravih količinah. Tega, ki misli, da je dovolj pameten za sodobno kmetovanje in ne upošteva navodil, rado unese.

ljene, nas premiki strojev stanejo preveč. Tudi tu je rešitev: vaški kolobar. Moja njiva meri hektar, posejal sem jo s pšenico; sosedova je enako velika, tudi on je posejal pšenico. Dogovarjati se, da bova obe njivi obdelovala skupno. Nato bo obema laže, še posebno če se nas bo zbralo več. Stroški bodo manjši. V Dragatušu se o vaškem kolobarju že precej pogovarjamo.

Se vedno pridelujemo vse preveč kultur. Časi, ko je kmet vse sejal od ajde, proso, konoplje, lanu, pšenice, ovsu, ječmena, repe, pese do ne vem česa še, so minili. To ni več potrebno. Manj kultur, pa takšne, ki na zemljišču res dobro uspevajo in tiste boljše obdelati, tako mora kmetovati tudi naš človek. Mnogo so to že spoznali. Jaz delam tako in ni mi žal.

Tarifa za uslužnostno mletje žit

Svet za blagovni promet Občinskega ljudskega odbora Novo mesto izdaja na podlagi pooblastitve Občinskega ljudskega odbora Novo mesto št. 01-3498-14-58 z dne 17. X. 1958 ter 10. in 12. člena odloka

Vrsta blaga	Navadni mlinski na kampf:		Valjni mlinski na kampf:	
	na vod. na elek. pogon	na vod. na elek. pogon	na vod. na elek. pogon	na vod. na elek. pogon
Pšenica	6.—	7.50	7.—	8.—
Rž — soržica	6.50	8.—	7.50	8.—
Koruza	5.—	6.—	5.50	6.50
Ječmen v moko	5.—	6.—	5.50	6.50
Žitna zmes	5.—	6.—	5.50	6.50
Ajda v moko	5.50	6.50	6.50	7.50
Drobiljenje žit (šrotanje)	3.—	4.50	3.—	4.50
Drobiljenje žit, mehka meljava	4.—	4.50	4.—	4.50
Proso v proseno kašo, navadni stroj 55-60% izpel	6.—	7.—	6.—	7.—
Proso v kašo, specialni stroj 55-60% izpel	7.—	8.—	7.—	8.—
Ječmen v ješprenček št. 5. 55%	4.50	7.50	5.50	7.50
Ječmen v ješprenček št. 4. 50%	7.—	8.—	7.—	8.—
Ječmen v ješprenček št. 3. 45%	7.25	7.50	7.25	7.50
Ječmen v ješprenček št. 2. 40%	7.25	7.50	7.25	7.50

Naprava zdraba in ostale mletvske storitve se zaračunajo po dogovoru z naročnikom.

Ta tarifa velja za mletje žit, ki imajo osnovno hektolitrsko težo po JUS standardu in največ 2% prinesi ter največ 14% vlage.

Zita z večjim odstotkom primesti ali vlage in snetivo žito ni dovoljeno mletiti.

Če se v mlino žito z večjim priletom primesti čisti na čistih napravah, mora plačati naročnik za mletje plačilo zaračunano od bruto količine prevzetega žita.

Dovoljen razpretek pri manjših količinah zmlatih žit je pri belih žitih največ do 2%, pri rjavih žitih največ do 3%, pri večjem skupnem prevzemu in mletju pa pri belih žitih največ do 1%, pri rjavih žitih pa največ do 2%.

Meljava žita opravijo mlinci po naročilu stranke.

Gospodarske organizacije in imetniki zasebnih mlinarskih obrtnih delavnic, ki uslužnostno mletje žit, morajo v mlino razobesti cenik za storitve po tarifi iz tega odredbe.

Če se ugotovi, da zaračunava gospodarska organizacija ali imetnik zasebne mlinarske obrtne delavnice za mlinarske storitve in usluge večje plačilo kot je določeno v tarifi iz odredbe, prepove tržni inšpektor opravljanje mlinarskih storitev po takšnih cenah in naznanjati pristojnemu javnemu tožniku, da uvede postopek zoper to gospodarsko organizacijo in odgovorno osebo gospodarske organizacije, oziroma imetnika zasebne obrtne delavnice, če ugotovi, da so podani elementi gospodarskega prestopka oziroma kaznivskega dejanja.

Zoper gospodarsko organizacijo, ki se ne ravna po tej odredbi, se smiselno uporabi upravni ukrep iz 8. in 7. točke 32. člena uredbe o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah, zoper odgovorno osebo v gospodarski organizaciji pa iz 6. točke 32. člena navedene uredbe.

Imetnik zasebnega mlinarskega obrta, ki se ne bi ravnal po tej odredbi, se kaznuje za kaznivsko dejanje iz 227. člena kazenskega zakonika.

Postopek zaradi gospodarskih prestopkov iz te odredbe opravi Občinsko gospodarsko sodišče v Ljubljani.

Ta odredba velja od dneva objave v Uradnem vestniku okraja Novo mesto. Številka: 01-M-3171-59 Datum: 31. 3. 1959.

Predsednik sveta za blagovni promet: Dušan Mulec, I. B.

Predsednik občinskega ljudskega odbora: Maks Vale, I. r.

To odredbo je potrdil Občinski ljudski odbor Novo mesto na sejah obah zborov dne 31. 3. 1959.

O industrijskem obratu na Gmajni

V oddaji RAZGOVOR Z VOLIVCI je RTV Ljubljana posredovala pred nedavnim tudi pojasnilo glede novega industrijskega obrata za izkoriščanje kremenčevega peska v okolici Rak e. Ker zanima vprašanje širok krog poslušalec radia in bralcev našega lista, objavljamo odgovor v celoti:

Vprašanje: Volivci z Rak e v okolici nam pišejo, da je bilo minulo leto precej govora o novem industrijskem obratu v tem okolju. Pripravili so že nekaj nartov in zanima jih, kaj je z njihovo uresničitvijo.

Odgovarja predsednik občine Videm - Krško tovariš Stane Nunčič:

Res je, da je bilo zadnje leto mnogo razprav o gradnji industrijskega obrata za proizvodnjo gradbenega materiala na Gmajni pri Rak i. Ostalo pa ni samo pri razpravah. Izdelan je že investicijski program za gradnjo ne samo enega, ampak celotnega obrata. Na tem območju so namreč velike zaloge, več deset milijonov ton za izdelavo kremenčevega peska za izdelavo tako imenovanega pomenega betona in kremenčevih zidakov. Pomni beton izdelujejo v obliki montažnih gradbenih elementov za stene in stropne zgradbe, kremenčeve zidake pa pa zidanje.

Ker je gradivo na trgu zelo iskano in ga primanjkuje računamo, da nam bo uspelo dobiti potrebna sredstva za investicije. Celotna investicija za izdelavo pomenega betona skupaj z obratnimi sredstvi bo znašala 720 milijonov din, za izdelavo kremenčevih zidakov pa 195 milijonov din. Udeležba občine, okraja in republike naj bi znašala polovico omenjenih vsot. Verjetno bo potrebno iskati udeležbo tudi pri investitorjih, ki jim je ta gradbeni material potreben.

V kolikor se bo uredilo vprašanje finansiranja, bi te obrate lahko pričeli graditi že v najkrajšem času. V njih bo moč zaposliti 120 ljudi. Ti bodo ustvarjali dobro milijardo dinarjev bruto dohodka na leto. Postavitve teh obratov na področju Gmajne pa bo tudi močno vplivala na preobrazbo prebivalstva tega dela naše občine.

Rdeči križ in OZSZ za otroke

Oddih na morju je nadvse koristen za naše malčke, še posebno pa za slabotnejše. Okrajni odbor Rdečega križa je poskrbel letos tudi za to. V počitniškem domu v Fazanu pri Portorcu se bo v juliju in avgustu zvrstilo na tridnevskem letovanju 150 socialno šibkih otrok iz vsega okraja. Rdeči križ je otroke zbral s sodelovanjem oddelkov za socialno skrbstvo pri občini. Sredstva za vzdrževalni-

no bodo prispevali v manjši meri starši, ostalo pa bo pomagala tudi Okrajni zavod za socialno zavarovanje. Otroci bodo pod stalnim zdravstvenim in pedagoškim nadzorom.

V taborišču na Debelem ritču ob morju se bo prav tako zvrstilo 150 otrok. Sem bodo krenili predvsem slabotni otroci. Zdravstvena, pedagoška, psihološka ter socialna služba so v taborišču organizirane. Za taborenje bodo prispevali nekaj starši, ostalo pa Rdeči križ in Okrajni zavod za socialno zavarovanje.

V počitniški dom Zvezne borbe v Bakru bo odšlo 50 otrok. Saj je OZSZ z velikim razumevanjem odstopil toliko ležišč Rdečemu križu. V Bakru bo Rdeči križ poslal socialno in zdravstveno šibke otroke iz črnomaljske in trebanjske občine.

Ob koncu poudarjamo, da je tako široko počitniško dejavnost Rdečega križa v veliki meri omogočilo predvsem razumevanje Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, ki ni skopal s sredstvi.

Cesta čez Gorjance

Že večkrat smo poročali, da bo Tehnična sekcija letos asfaltirala in razširila cesto čez Gorjance do gostilne Zajc. Dela so v polnem razmahu, čistiše je na vsej dolžini že razširjeno, tudi valjarji in razni stroji so že pretekli mesec in ta mesec sodelovali pri gradnji. Zvedeli smo, da bo čistiše do konca avgusta že toliko pripravljeno, da bodo lahko v avgustu in septembru pričeli z asfaltiranjem. In še ena novost: asfaltiral bodo s finišerji, torej s takšnimi stroji, ki so asfaltiral avtomobilsko cesto. Brez strahu si torej lahko obetamo, da bo nova cesta res dobro zgrajena.

Nov uslužbenški sistem

njega tudi določeno kakovost in količino dela. Razumljivo je, da bodo morale imeti komune veliko bolj neposreden vpliv pri urejanju ocosov v javnih službah, mimo tega pa bodo morale imeti večje pravice tudi kolektivi sami. Na področju javnih služb je sicer že močno razvito družbeno uravnavanje in te službe samostojno opravljajo svoje dolžnosti in urejajo družbene dnoše. Vendar pa niso pristojni, da bi učinkovitejšje in bolj spodbudno urejali tudi materialne dnoše v svojih kolektivih. Ker je uslužbenški sistem zgrajen na formalnih osnovah in povsem enoten, je to v resnici izenačevanje vseh javnih uslužbenecov. Vsi imajo namreč enake pravice za različna dela, za različno uspešnost pri delu, za delovanje v različnih pogojih itd. Ne le, da komuna nima nobenega vpliva na organizacijo in na odgovornost uslužbenecov v posameznih javnih službah, tudi nagrajevanje v teh službah ni spodbudno. Premajhna spodbuda je največkrat vzrok za slabo opravljeno delo, za veliko fluktuacijo in vse druge negativne pojave, ki škodujejo razvoju teh služb.

Več kot očitno je, da sam družbeni razvoj terja nov uslužbenški sistem, ki bo dostredneje upošteval komunalni sistem in načelo samoupravnosti. Med drugim je treba zagotoviti, da bomo tudi na tem področju uveljavili načelo, da morajo biti osebni dohodki odvisni od tega, kaj in kako dela kolektiv določene javne službe. Zaslužki morajo biti odvisni od tega, kakšna je uspešnost in napredek določene službe, pa tudi kakšen je napredek komune, oziroma področja, kje delovni kolektiv dela. Seveda bo pri tem nemogoče, kje delovni merila in metode, ki smo jih že uveljavili v gospodarskih organizacijah. Vendar pa prav izkušnje kolektivov gospodarskih organizacij nudijo dovolj napotkov, kako je možno tudi v kolektivih javnih služb uveljaviti različne oblike nagrajevanja. Bistveno pri tem pa je, da bi morali o tem odločati tudi pristojni predstavniki organi v občini, dalje organi družbene uravnavanja in seveda tudi kolektivni sami.

Sedaj imamo svojevrstno protislovje. Komune in njeni predstavniki organi, zlasti zbori proizvajalcev lahko upravljajo z velikimi materialnimi sredstvi in usmerjajo gospodarski razvoj občine. Skoraj nobenega vpliva pa nimajo na področju uravnavanja uslužbenških razmerij svojega upravnega aparata in tudi vseh drugih javnih služb kakor zavodov in ustanov. Slabostjo so tako očitne, da se uslužbenki sami že odrekajo takemu sistemu, ki je nezdravljiv s celotnim sistemom komunalne samouprave. Vendar, ko govorimo o tem, kako odpraviti slabosti, vidimo do dveh predlogov: eni menijo, da bi bilo dovolj, če bi dosedanj sistem postopoma izboljševali in ga tako obdržali pri življenju. Drugi pa mislijo in teh je večina, da je treba uslužbenški sistem postaviti na povsem nove osnove, kar pomeni, da ga je treba graditi znova in vskladiti s sistemom delavskega samoupravljanja, družbenega upravljanja in komunalnim sistemom.

Jesen torej lahko pričakujemo obširne razprave, ki naj bi tudi v javne službe vnese večje prizadevanje za boljše delo in dale komunam večje možnosti za smotrno in gospodarsko opravičljiv razvoj teh služb.

IZ DELA ORGANIZACIJ SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Statut SZDL Jugoslavije

vijo sklepe nižjih organov, če ti niso v skladu s smotri in če so v nasprotju s statutom Zveze.

OBCINSKA ORGANIZACIJA SOCIALISTIČNE ZVEZE

Pri uresničevanju smotrov in izpolnjevanju nalog Socialistične zveze razvija občinska organizacija Socialistične zveze še posebej svojo dejavnost v smeri spodbujanja iniciative članov in drugih državljanov pri obravnavanju političnih, gospodarskih, socialnih, kulturnih in drugih problemov komunalne skupnosti. V tej zvezi organizacija Socialistične zveze uresničuje vse stransko sodelovanje z občinskim ljudskim odborom, z organi delavskega in družbenega samoupravljanja, kakor tudi z vsemi družbeno-političnimi in drugimi društvenimi organizacijam ter ustanovami v občini ter jim pomaga pri izpolnjevanju njihovih nalog.

Bore se za razširitev podlage in vsebine neposredne socialistične demokracije in socialističnih družbenih odnosov, si občinska organizacija Socialistične zveze prizadeva izpolniti metode in oblike svojeje delo, preko katerih bo poudarila državljanov, najmočnejše prišla do izraza pri obravnavanju problemov komune.

Nižji organi se pri svojem delu ravnajo po sklepih višjih organov. Višji organi Zveze lahko razveljavijo sklepe nižjih organov, če ti niso v skladu s smotri in če so v nasprotju s statutom Zveze.

Člen 9 Vsak vodilni organ Zveze je praviloma voljen s tajnim glasovanjem. Število članov vodilnega organa in nadzornega odbora, kakor tudi način njihove izvolitve določi volilno telo, ki ju voli.

Vodilni organ, od občinskega do zveznega odbora, lahko po potrebi kooptira do ene desetine novih članov.

Vsak vodilni organ odgovarja za svoje delo organu, ki ga je izvolil in obvezno temu poroča o svojem delu in o celotni dejavnosti organizacije.

Vodilni organi Zveze veljavno odločajo, če njihovim sejam prisostvujeta dve tretjini članov, sklope pa sprejemajo z navadno večino glasov. Vse organizacije in vodilni organi Zveze so pri svojem delu samostojni, vsilji vodilni organi Zveze so dolžni vsestransko pomagati nižjim vodilnim organom pri izpolnjevanju njihovih nalog, obravnavati njihove predloge in dajati nanje obrazložene odgovore.

Nižji organi se pri svojem delu ravnajo po sklepih višjih organov. Višji organi Zveze lahko razveljavijo sklepe nižjih organov, če ti niso v skladu s smotri in če so v nasprotju s statutom Zveze.

Člen 11 Da bi uspešneje izpolnjevala svoje naloge, ustanavlja občinska organizacija Socialistične zveze krajevne organizacije Socialistične zveze v mestnem in industrijskem naselju, vasi oziroma na področju stanovnanjske skupnosti in krajevnega odbora.

Člen 12 Najvišji organ Socialistične zveze na področju krajevnega organizacije je krajevna konferenca. Konferenca krajevnega organizacije tvori članstvo oziroma na sestankih podružnice izvoljeni delegati. Redna volilna konferenca krajevnega organizacije Socialistične zveze je vsake dve leti. Redno volilno konferenco skliče odbor krajevnega organizacije. Izredno volilno konferenco krajevnega organizacije skliče po potrebi odbor krajevnega organizacije na svojo pobudo ali na zahtevo petih članov oziroma tretjine podružnice. Konferenca krajevnega organizacije sprejema sklope z navadno večino glasov navzočih članov oziroma delegatov. Volilna konferenca obravnava celotno dejavnost krajevnega organizacije Socialistične zveze, odbora in nadzornega odbora med dvema konferencama in sklopa o prihodnjih

Člen 13 Odbor krajevnega organizacije izvaja sklepe konference in vodi delo organizacije med dvema volilnima konferencama. Na svojih sejah obravnava odbor tekoča vprašanja, predloge in nasvete članov podružnic in drugih organov ter organizacij in opravlja druge, s statutom določene posle. Odbor krajevnega organizacije izvoli na prvi seji predsednika, podpredsednika, sekretarja in blagajnika. V večjih organizacijah lahko odbor izvoli sekretarja odbora krajevnega organizacije, v katerem so predsednik, podpredsednik, sekretar, blagajnik in potrebno število članov. Sekretariat odbora krajevnega organizacije uresničuje sklepe odbora in izpolnjuje tekoče naloge med dvema sejmama odbora. Nadzorni odbor na prvi seji izvoli predsednika.

Člen 14 Krajevna organizacija, ki zavzema veliko področje ali ima veliko članov, lahko, da bi čim uspešneje izpolnjevala svoje naloge, organizira na delih svojega področja podružnice.

KARLA DOBRAVCA NI VEČ

Po dolgi in zavrtni bolezn...

njega po odpeljavi v interna...

njega po odpeljavi v interna...

Po vojni si je zgradil novo...

Karel, ostal nam boš v le...

PUŠENJAK

Kako smo elektrificirani

Komaj 76 let je minilo, kar...

veniji proizvedli 2,4 milijarde...

Leta 1945 je gorela elektri...

na cesti nisi sam

Polletni plan proizvodnje...

V letošnjem prvem polletju...

Primerjava z lanskoletno pr...

Srečanje po 47 letih

Po 47 letih sta se nedavno te...

Rožica je Alibina Zorc iz Nov...

Brežice za dan vstaje

Tudi v Brežicah smo prosla...

Takih proslav, organiziranih...

-nik-

OBJAVA OZSZ NOVO MESTO

Okrajni zavod za socialno za...

Ker prihajajo sedaj zavarov...

Zavarovanci, ki so zaposleni...

Okrajni zavod za socialno...

Rožica je Alibina Zorc iz Nov...

V TEM TEDNU VAS ZANJMA

Ledenski koledar

Cetrek, 28. julija - Zmagoslav...

ČESTITKA

Dne 6. julija je diplomiral to...

KINO

CRNOBELI: 29. in 31. VII. ameri...

DOL TOPICE: 30. in 31. VII. n...

MOKRONOG: 30. in 31. VII. am...

NOVO MESTO - KRKA: Od 30. V...

SEMIC: 31. VII. ameriški barvi...

SENOVO: 29. VII. francoski fil...

SEVNICA: 30. in 31. VII. ameri...

TREBNJE: 30. in 31. VII. japo...

ZUZEMBERK: 31. VII. jugoslo...

MALI OGLASI

Prodaj motorno kolo 175 cm...

Prodaj moped "Colibri" dobro...

Prodaj "Primo-NSU", nova, -...

Prazno sobo leže starejša upo...

Priznanska družina, ki živi iz...

Je tukaj za preletsko obrt in...

Zdravstveni dom Novo mesto...

še povedal dogodek Kozjan...

Po slavnostnem govoru so s...

Takih proslav, organiziranih...

-nik-

OBJAVA OZSZ NOVO MESTO

Okrajni zavod za socialno za...

Ker prihajajo sedaj zavarov...

Zavarovanci, ki so zaposleni...

Okrajni zavod za socialno...

DELAVSKA UNIVERZA VIDEM-KRŠKO RAZPISUJE

1. vpis v večereno ekonomsko...

2. vpis v večereno ekonomsko...

3. vpis v večereno ekonomsko...

4. vpis v večereno ekonomsko...

5. vpis v večereno ekonomsko...

6. vpis v večereno ekonomsko...

7. vpis v večereno ekonomsko...

8. vpis v večereno ekonomsko...

9. vpis v večereno ekonomsko...

10. vpis v večereno ekonomsko...

11. vpis v večereno ekonomsko...

12. vpis v večereno ekonomsko...

PREKETA

Antonia Sketelj iz Stare vasi...

ZAHVALE

Ob tragični izgubi mojega dr...

OBVESTILA

Zaradi letnih dopustov bo del...

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 19. julija do 25. ju...

DOBROČLA STA SE: Franc Zupa...

IZ NOVOMEŠKE PORODILNICE

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

Pretekli teden so se ponesre...

ZABELEŽENO

V ponedeljek: »Po čem?«

Novomeška tržnica je ob ponedeljkih že nase...

»Koliko hočete za glavico?« uprašala Novomeška...

»Zelje pa ni moje!« pohiti uprašana.

»Pet sto, pet sto!« pohiti žena, ki je malo preje...

»Deset let sem kupovala na merice in firklje, bom...

Ce je merica »cimentirana«, torej uradno priznana...

Podoben živ-zav, kot na tržnici je tudi na sejm...

»4800-«, mu odgovarja prodajalec. Minilo bo četr...

Marsikdo naloži svojega prašička kar na motor.

(-čak)

Lep zgled kovinarjev treh podjetij občine Videm-Krško

V prijazni Kostanjevici so se 22. julija zbrali kovinarji iz...

Senovski rudarji grede lahko Rab in sed, da tudi v lepo ure...

Koča na Bohorju, ki jo ostrbuje Planinsko društvo Senovo...

L. S.

Novomeška kronika

Občinska uprava za dohodke, Katastrski urad in Odssek za nar...

Muzejska ulica je v vsej svoji dolžini strahovito zamarnjena.

Niške je ne čisti, nihče je ne nasaipa in vendar vodi k važni kulturni ustanovi - k muzeju in že naprej skoro do zdravstvenega doma...

Niš manj »vzdrženo« vzdrževana je tudi ulica pod starim kapljim ter prostje.

Sance, nekdanj tako lepo sprehajališe tik pod starim mestnim zidom, uporabljajo danes samo še novomeški »kavbojci« in ljudje, ki jih tu zateče potreba.

To je samo nekaj primerov, ki bi jih bilo treba obravnavati in napake popraviti.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

Poročila sta se: Marija Drenovec, elektromehaničarka iz Novoga mesta, Valentičeva 8. in Ana Lutzar, uslužbenka iz Novoga mesta, Pocrsterjeva 11.

cem nizarske delavnice iz Semča, dr. Krahulca iz Oblaku iz Cr...

Posebno se zahvaljujem Francu in družini Kosičevih, ki so mi bili posebno naklonjeni, dalje sorodnikom, sosedom in vsaki, ki se prileži, da bi mi lažjaj polotina.

Zahvaljujem se tovarišu Zmuniču in vsem, ki so mojemu Tinku darovali vence in cvetje ter ga tako v velikem številu spremljali na njegov zadnji pot. Ravno tako soščolci, ki je govoril ob odprtem grobu.

Se enkrat vsem in vsakomur prisrčna hvala!

Zaljubljeni: mamica Alibina Bukovec ter bratec in sestrica.

Namesto cvetja na grob pokojnega Štefana Ložne je podaril inšt. Karel Barborič iz Novoga mesta Studijski knjižničnik Mirana Jarca 1.500 din. Uprava knjižnice se za dar iskreno zahvaljuje!

Zaradi letnih dopustov bo del Dispanzer za žene vsak torek, sredo in petek od 14. do 18. ure. Zdravstveni dom Novo mesto

iz Dol. Polja - dečka, Ana Muhič iz Jurne vasi - dečka, Vera Gregorič iz Semča - dečka, Ana Smažek iz Potovrha - dečka, Frančiška Zakrajšek s Homa - dekelico, Vida Car - iz Metlike - dekelico, Marija Gorše iz Crnomlja - dečka, Ana Jevnikar iz Mokronoga - dečka, Ivanka Levstič iz Salke vasi - dekelico.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vrsto žrnjnsko hrano in si opekla hrbet, Peter Komavec, delavec iz Nakra pri Kranju, je v gozdu zadel ob štor in si poškodoval desno nogo, Branko Jakarčič, sin kmetijskega zavarovavca iz Gričev, si je poparil z vročim mlekom desno roko, Janez Gregorič, kovač iz Družinske vasi, je padel in se udaril na desno nogo, Frančiška Blatnik, učiteljica iz Dohodila, je doma pred hišo padla in si poškodovala desno nogo, Jožeta Avgustina, kmetijska delavka iz Podhoste, je konj udaril po levni nogi in mu jo poškodoval.

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč pri novomeški bolnišnici Alojz Potocnik, sin posestnika iz Stranske vasi, je vialno ni desno nogo v stroji in si jo pri tem poškodoval, Antonu Nabitagu, sinu čistilca iz Salke vasi, je sel voz čez želevo nogo, Janez Novak, kmetijski zavarovavec iz Vel. Cerovec, je padel z lestve in si zvil levo nogo, Danica Leskovec, hči železnikarja delavca iz Salke vasi, je padla v vr

Mesto pod rušo

Obisk pri arheologih in njihovih mladih pomočnikih, ki izkopavajo pri Drnovem na Krškem polju starodavno rimsko naselbino Nevidunum

»Izkopavajo prav pred mojo hišo,« je povedal mož, ki sem ga srečal ob cesti, ki pelje v Drnovo. »Toda zlatega teleta še niso našli,« je hudomušno pribal in se nasmejal.

Drnovo leži blizu avtomobilske ceste, pet kilometrov od Krškega. Hiše v vasi so večinoma neometane. Rdeče strehe, rdeči zidovi hiš. Če hočeš priti do arheologov, se moraš prebiti skozi vas in vročino poletnega dne. Arheologi izkopujejo na več mestih. Dopolne kopljejo, »tipajo« za ostanki hiš in izginule kulture, popoldne prerisujejo florise hiš, na katere so naleteli, fotografirajo in čistijo najdbe. Pred očmi arheologov vstaja mesto. Mesto, stoletja pokopano pod rušo, pozabljeno in zapušteno. Čas, vojne, propad rimskega imperija, vse to je spravljal mesto pod rušo in pozabljeno bi bilo morda, če ne bi nanj opozarjali zgodovinarji preteklih stoletij. In še

nekaj je, kar je pričalo o mestu: številne najdbe, ki so dolga desetletja polnile muzeje na Dunaju, v Ljubljani in drugod. Posvetila bogovom Jupiteru, Neptunu, Oviranu, Silvanu, Mitri in drugim, ki so jih odbrali pri prejšnjih nesistematičnih in največkrat slučajnih izkopavanjih, so dokazovala, da je imelo mesto veliko svetišče in temu primerno kulturo.

BESEDO IMA ARHEOLOG

Peter Petru, ki sem ga dobil pri izkopavanju na vrtu hiše, na koncu vasi.

»Mesto se je imenovalo Nevidunum — Nova trdnjava. Bilo je pod rimsko upravo. Pred prihodom Rimljanov je bila to naselbina keltskih Latobikov. Pod Rimljani je bilo mesto upravno središče Dolenjske. V okviru Panonije Superior je mestno okrožje Nevidunuma obsegalo vso Dolenjsko na zahodu do Višnje gore, kjer je mestno področje

mejlilo na Emono, proti severu je mejila Sava na provinco Noricum oz. na celjsko mestno okrožje, manj pa je znana meja proti vzhodu, kjer je to okrožje mejilo na Siscio — Siskak. Mesto je bilo važno prometno središče. Skozi Nevidunum je šla glavna državna cesta, ki je vezala Italijo z vzhodom.

Mesto je živelo vse do prihoda raznih germanskih in pozneje slovanskih plemen. Ob propadanju rimskega imperija

življenje ob pogledu na drugo stran novega, kjer so bile upodobljene boginja Sreče-Fortuna in druga božanstva...

Napetiva se po vasi. Ogledava si še izkopavanje na bližnjem travniku. S križnimi jarki so odkrili poslopje. Našli so celo kose notranjega ometa. Ti so živo-rdeče pombarvani. V barvo so mešali beljakovine in tako je zdržala do danes.

POMENEK OB PobeGLI REKI

»Poleg mesta je nekaj tekla Sava. Sedaj teče pet kilometrov proti severu. Premaknila se je. Znano je, da je Sava večkrat spreminjala svojo strugo.«

Stopiva do suhe struge Save. Struga je globoka. Arheolog pokaže na kamnita bloka, ki morata iz zemlje na bregu.

»To so ostanki nekdanjega pristanišča.« pove. »Mesto je bilo pravo križišče cest. Razen tega je šlo precej prometa brez dvoma tudi po reki. Kamniti bloki, ki se tukaj vidijo, so gotovo pripeljali. Takšna apnenca tu blizu ni najti. Vaščani Drnovca so dolga leta dobivali material za svoje hiše iz ostankov mesta, ki je nekoli ležalo na tej strani Save. V vasi je najti blizu dvajset podobnih kamnitih blokov.«

Pred sto leti je tukaj izkopaval novomeški geometer Leitnühler. Kopal je v vasi na več mestih. Obupano je dejal, da ne more najti nobenega zidu — ostankov stavb ali česa podobnega. Pač ni vedel, da so morda ravno tam, kjer je izkopaval, kmetje izkopali kamene in gradbeni material.

GROBLJE

Od pristanišča ob pobegli reki, ki ga nameravajo odkopati, sva se napotila na groblje. Tako pravijo vaščani zemlji, ki leži na koncu vasi neobdelana in zapuštena. Tudi tukaj koplje skupina. Vodi jo Tone Knez, kustos Dolenjskega muzeja.

»Tukaj nekje se je mesto moralo končati,« domneva Tone Knez. »Morda bomo naleteji na obrambno obzidje, o katerem piše Valvasor. Vendar menimo, da mesto ni imelo obzidja in obrambnih utrdb.«

Tu je v osemnajstih letih prejšnjega stoletja izkopaval Pečnik. Izkopanine je prodajal raznim muzejem. Našel je okoli 1300 predmetov, ki so bili zakopani v grobovih.

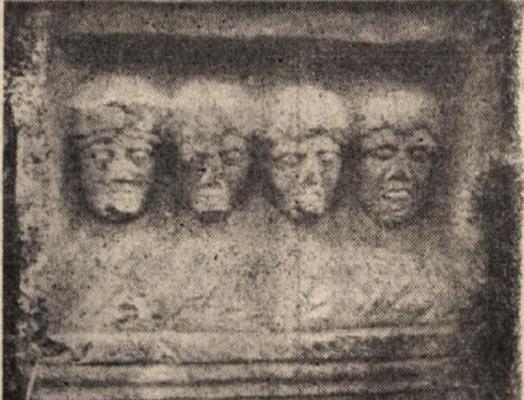
Zanimivo je, da se na njihvah spoznajo grobovi po bujnem rastju. Našli smo nekaj grobov na nrtvi detelje. Lega groba je označena z deteljo, ki po velikosti presega svoje okoličje.

Predno sem odšel iz vasi, sem se hotel pogovoriti še o zlatem teletu, na katerega je namignil kmet ob cesti, ko sem prihajal.

Pred svojo hišo, poleg groblja, je sedela starejša žena. Njo sem izbral za pomenek o ZLATEM TELETU

To je beseda, ki jo morda že stoletja izgovarjajo vaščani. Beseda, ki je postala del njihovega besednjaka. Zgodba o zlatem teletu! Morda jo je ustvarila domišljija. Lahko pa tudi, da so iz roda v rod pri-

RIMSKA HIŠA V ŠMIHELU

Pretekli teden je Dolenjski muzej pod vodstvom kustosa za arheologijo vodil izkopavanje večje rimske hiše v Šmihelu pri Žužemberku. Pri delih so sodelovali dijaki — člani arheološkega krožka novomeške gimnazije. To praktično terensko delo pri izkopavanju pomeni za dijake za ključek rednih tedenskih predavanj o arheologiji med šolskim letom, katera jim je posredoval kustos Dolenjskega muzeja. Tako so dijaki pri praktičnem delu na terenu spoznali način izkopavanja, dokumentiranja in zaščito objektov.

BOGOMIL LILIJAJ: 3

NA SPREHODU PO MALO ZNANI NOVOMEŠKI OKOLICI

Hotela sva urno do brezna, pa Kastelic naju ni kar tako pustil. Ponudil nama je domačo kapljico, kajti njegov dom je zelo gostoljuben. Ko sva se prijetno odžejala, sva se namerila proti breznu. Vendar sva kmalu ugotovila, da sva zašla s prave poti. K sreči sva opazila višje v rebri hišo, pred katero je zalo dekle menalo perilo. Nekam čudno boječe naju je motrila, ko sva se namerila proti njej. Kar vidno se je oddahnila, ko sva se pozanimala za brezno. Po nekaj minutah naju je objel hlad kraškega gozda. Menda bi se po njem še precej časa sukala ko mačka okoli vrele kaše, če se ne bi po poti pripodila na koleših dva vaška mladeniča, ki jo je gotovo napotil za nama Kastelic ali Koter. Zdal sva hitro dosegla rob prepadine, ki je porasel z drevjem in grmovjem. Od tod se je videlo precej daleč v mračno globino, ki pa je dostopna le tako, da se navežeš na vrvi. Seveda je pri roki nista imela, pa tudi sicer sva si priznala, da sva že mimo svojih fizikalturniških sposobnosti. Torej sva le zvedavo strmel navzdol in opazila tam ostanke lestev, na katere sta naju opozorila spremeljavalca.

Od brezna smo skupaj krenili navzdol v plitvo vrtačo Jamen dol, kjer so še ohranjeni ostanki apnenice, ki je prenehala delati pred kakimi petimi leti. Brž zraven je Lakovniški studenec, močan in stanovitven kraški izvir, kjer po legi sočec, prihaja na dan voda iz kotanj Koterjeve prepadine. Do izvira drži posebna pot, saj tu napajajo okolici živino, izpirajo perilo in hodijo s škafi po pitno vodo, kadar jim jo v suši doma zmanjka v vodnjakih. Termometer je pokazal, da ima izvorna voda 11°C. Ker je vedno enako hladna, izhaja iz izvira pozimi sopena in menijo domačini, da je takrat mnogo toplejša kot v poletni vročini.

Ob vijugavem potoku Vejerju, ki mu tu že pravijo Petelinca, sva jo mahnila naprej proti Rakovniškemu studencu, ki je pod vasjo Rakovnik. Kraj mlina sva prekorčila visok most čez potok, ker naraste v njem voda ob močnem deževju razmerno visoko. Tu sva krenila po desni strani potoka navzdol do bližnjega Rakovniškega studenca, kjer vre voda kar iz tal na več mestih. Ta studenec ima med domačini še višjo ceno kot oni v Lakovnici. Je za spoznanje hladnejši in ne presahne nikoli, zato je urejen za napajanje živine, za pranje in zajemanje pitne vode.

Od tod sva se povzpela po klancu navzgor v vas, da bi obiskala partizansko Cubrilovo mamno. Zal je ni bilo doma. Zato sva se tu ustavila le toliko, da sva povprašala dve prijazni ženicji za pot na Težko vodo.

Dan je postal pošteno vroč in sonce naju je žgalo, da sva se krepko znojila. Na srečo sva potovala skozi gozd, a tod je držalo v vse smeri toliko kolovozov in steza, da se je bilo težko odločiti. Vse so bile bolj ali manj podobne poti, ki sta jo nama opisali obe domačinki. Odločila sva se za kratek posvet, kajti časa za dolge razprave ni bilo. Sonce je stalo visoko na nebu in dan se bo kmalu nagnil na drugo stran. Odločila sta se kar za neko določeno pot, ki je bila res prava, da sva po njej dosegla Težko vodo. Vas stoji ob istoimenskem potoku ob cesti, ki pelje iz Novega mesta čez Gorjance v Belo krajino. Bilo je točno poledne.

V vasi dobro poznam Beletovo hišo, saj je sem čisto zahajal moj pokojni oče, kadar je obiskoval sadjarje in čebelarje. Tudi sicer se je tu rad ustavil pod košato lipo na dvorišču, kjer stoji okrogla kamnita miza.

Roman je dejal, da nosi s seboj v torbi postojnsko mortadelo. Le kruha nista imela. Ni kazalo drugega, kot da sva tu poprosila zanj, s piščajo pa so nama brž sami postregli, kajti to se v takih dolenskih hišah samo po sebi razume. Zadovoljila sva se z vinom, za žganje pa sva se lepo zahvalila, ker se ga oba na potovanju raje vzdruživa.

Počitek v hladni senci pod košato lipo se nama je odlično prilagel. V dobri uri sva pošteno omlatila pol sveže pečene hlebca kruha ob mortadelu in pospravila polič dobrega vina, ki je ohladil žejo. Medtem sva z zanimanjem poslušala Beletovo mamno in tudi oba »mlada« sta kljub delu rada kramljala. Kako rada bi še ostala v tej prijetni družbi, da ni priganjal čas. Po cesti navzdol sva se napotila k izviru Težke vode. To ime so dali močnemu potoku zato, ker so ženske tu zajemale vodo in nosile težko breme od izvira po strmi poti v vas.

Skica glave v Drnovem izkopane rimskega orla

pa so propadala tudi mesta... »So v prejšnjih desetletjih veliko izkopavali?« »Izkopavali so. Vendar ne dovolj. Izkopavanje Nevidunuma je do sedaj ena najbolj perečih nalog rimske arheologije pri nas, saj bo prav Nevidunum dal ključ za razumevanje razmerja med osvajalci Rima in domačini.«

OBISK V SPALNICI

kdovekaterega rimskega uradnika. Obisk je predlagal arheolog. Vstopila sva brez trkanja. Samo »dobro dan« sem rekel fantom in dekletoma, ki so previdno odkopavali.

Stopila sva k jami. Trideset centimetrov pod rušo se vidijo ostanki sode. Po njej so razporejeni stebrički iz opeke.

»Na teh stebričkih so bila tla sode. Prostor pod tlemi je bil votel. V Nevidunumu so poznali »centralno kurjavo« hipokavst. Na enem koncu hiše so imeli peč, iz katere so odvajali tople zrak po kanalih v stanovanjske prostore. Peč, kjer so kurili, je bila precej oddaljena od sode. Trako se je zrak očistil dima in saj.«

»Doma bom predlagal, naj si omissijo tako centralno kurjavo,« je rekel fant, ki je previdno odkopalva stebriček. Skupina fantov in deklet je iz vasi. To so dijaki, vajenci, ki jih je zanimivo delo pritegnilo. Med njimi je tudi Aljoša, tretješolec iz Nove Gorice. Pravi, da se bo odločil za študij arheologije in da je prej hotel videti, kakšen potok je in kakšno delo je to.

ZENSKJE VRČI IN CESARJI

Prvega sicer ni najti med ostanki rimske hiše. Vrči pa so pogosti. Fantje, ki izkopujejo, so takoj našli zvezo med ženskami in zdrobljenimi vrči.

»Vidim, da se ženske skozi stoletja niso izpremenile. Ze za časa Rimljanov so razbijale vrče in še sedaj jih,« je rekel Tone in položil košček lončene posode na kupček. Seveda se je samo šalil. Dobro ve, da je vrče zdrobil pri tisk semlje.

Med predmeti, ki so jih odkopali, je zanimiv podstavek nekega kipeca, ki je izredno obrtno delo. Našli so tudi glavo orla, ki je verjetno rabila kot končnica stola ali postelje. Posebna zanimivost so ostanki okenskih šipe. Te šipe so na obeh straneh gladke in kažejo na visoko stolarsko izurjenost. Šipe so bile verjetno pripeljane po Savi, ki je včasih tekla mimo mesta. Prevoz takega blaga po cesti je bil težaven, ker je bila pot dolga in polna nevarnosti. Našli so tudi del verižnega oklepa in zapponko iz bronu v obliki ose.

Ko sem vprašal arheologa, koliko novcev so že našli, je povedal, da so pravkar odkopali štridesetega. Pokaže mi ga.

Glava cesarja. Okoli nje napis: KONSTANTIUS NOBILISSIMUS CAESAR. Na drugi strani je božanstvo z napisom GENIO POPULI ROMANI.

»Bil so čaši,« pripoveduje arheolog, »napadov in lakote. Takrat je bil denar najboljše propagandno sredstvo. Urjavale je zaupanje v cesarja, ki je bil upodobljen na eni strani in budil vero v boljše

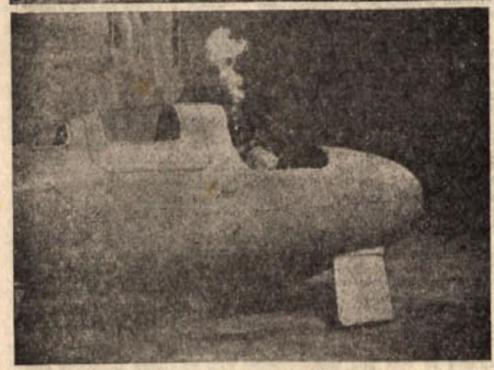

Ribolov je lep šport in da bi bil tudi udoben — posebno za tiste, ki niso skregani s komarji — ni je nekdo izmislil takle plavajoč sedež. Vso napravo z lahkoto zmontirate v pitnih desetih minutah, tehta 16 kg in jo zloženo nosite na suhem na rami, privezano z dvema močnima jermenoma. Motorček dveh konjskih sil pri-

Na radarskem stolpu neke znane družbe iz ZDA so montirali veliko 60-tonsko svetilko z reflektorjem in z mnogimi svetilni kanali. Naloga te svetilke za radar, kot jo imenujejo, je, da ugotavlja stopnje vpliva radarske kupole na sprejemnik, ki ga ima vmontiranega.

hrani ribiču še vesla. Konstruktor, American Dick Brackett pravi, da bo svoj izum z dvema močnima jermenoma. Motorček dveh konjskih sil pri-

Za najmanjšo podmornico velja Minisub Mark VI. Dolga je 4,5, visoka 1 m, 70 cm široka, tehta 204 kg, brez motorja in baterije pa 177 kg. V njej imata prostor voznik in potnik. Če v podmornici ni motorja, jo poganjata naprej dva moža s pomočjo pedalo. Voznik manevrira s krmilom kot v letalu. Hitrost, ki jo doseže podmornica, je od 3,5 do 7,3 milje na uro.

OKROGLE

VZGOJITELJ
»Uh, moji otroci so grozno razposajeni. Kaj pa tvoji? AH kdaj udariš sinka?«
»Naa, nikoli. Samo takrat, kadar se branim...«

CAKANJE
»No, spet greš z mano neobriti!«
»Cakaj: obril sem se, ko si se ti začela oblačiti.«

Prisrčne čestitke, gospa! Vaš mož je pa res ljubezljiv...

STARA PESEM V MODERNI OBLIKI

»Pastirček pasel je oco, začel antene štet...«

— Čestitam, draga moja, poročila si najbolj interesantnega med možmi, ki sem jih jaz zavrnila...

Tudi zračne poti so ozke

V ameriški državi Illinois sta v zraku trčila dva reaktivca, eksplodirala in zginila v plamenih. Oba sta letela s hitrostjo 1600 km na uro.

PIŠE: *Drago Vesnarič*

ZAKAD OBALI NA RISE.

Milan Maver

34

Nemec je čakal, dokler ni možki s svojo barko priveslal do njega. Bil je manjše, tršate rasti, rdečelichen in pegast. Skočil je na suho in šepnil v nemškem jeziku:

»Komaj sem dobil čoln. Ni boljšega, ampak šlo bo.«

»Kje imaš svoje stvari?«

»V kovčku. Pokril sem ga s platnom. In ti?«

»Našel sem škaflo,« je veselo odvrnil Nemec. »Vse je v redu.«

»Krasno!« Prilek je razgrnil zavitek papirja. »Pomorski zemljevid! Bratec, nisem bil zaman mornar. Ušel sem angleškim križarkam, pa ne bi ubogemu petrušnjemu čolnarju.«

35

»Koliko časa bova potrebovala do Italije?«

»Najprej morava veslati, da ne bo sumljivo. Zvečer razpnem jadra in zarana sva tam.«

»Dobro,« je priklimal laži-znanstvenik. »Zdi se mi, da je najbolje, če takoj odrineva. Teško sem odkopal škaflo, tle mulci so mi bili ves čas v napoto. Nekki profesor je z njimi, ki me ni preveč prijazno gledal. Pravkar se mudi v mestu.«

»Če naju najdejo, nama nič ne morejo, ker imava dokumente v redu. Priljago nama lahko pregledajo. Za škaflo sem pripravil pod barko močan kavelj.«

»Kamaj lepi načrti. Pogledj paglavca v čolnarju.«

36

Nemec, ki je bil med vojno mornar, je lokavo pomežiknil svojemu pajdašu. »Šišiš, Kurt, to je ideja! Motorni čoln, kajnet in z jadrni povrhu, kadar zmanjka bencina.«

»Tako je, Werner,« je rekel laži-znanstvenik Kurt. »Videl sem čoln od blizu, izvrsten je. Samo ena nevarnost preti...«

»Tudi to sem že razmislil,« je rekel Kurt. »Vlekla jih bova v barki s seboj, nato jih bova odvezala.«

»Slajna zamisel!« je kriknil Werner. »Dragec, čakajo na lepši čas. Prej ko izgineva od tod, boljše bo za naju!«